

Peter Birchs prædiken i anledning af Helsingør bys 600-årsjubilæum

Taler

Peter Birch
Biskop

Dato

2. juni 2026

Sted

Sct. Olai kirke

Omstændigheder

D. 2. juni 2026 fejrede man i Helsingør, at det var præcis 600 år siden, at Kong Erik af Pommern gav Helsingør købstadsprivilegier.

Prædikentekst

Johannesevangeliet kapitel 14, vers 1-7

1 I Guds hus er der plads

Helsingør har klædt sig til fest. I dag fejrer vi byens 600-årsjubilæum. Med musik, sang og festligt samvær.

5

Vores by er kendt langt ud over landets grænser.

For Øresundstolden, der gennem århundreder var et uomgængeligt vilkår for alverdens skibe, når de sejlede ind gennem Sundet. For det prægtige Kronborg, der vidner om kongemagt, men også har fået sin plads i verdenslitteraturen som scene for Shakespeares drama om Hamlet. Det tiltrækker turister fra hele verden til vores by – turister, som også i stort tal lægger vejen ind forbi Sct. Olai.

Men byen er også de mange gader og stræder, der med deres navne vidner om byens historie: Klostergade, Munkegade, Sct. Olai Gade, Sortebrødrestræde, Sophie Brahes Gade for blot at nævne nogle. Og byen udgøres af de mange huse og bygninger, der fortæller med på historien: bindingsværkshusene, Skibsklarergården, borgerhusene, industribygningerne.

20 Lige nu befinder vi os i det ældste af byens huse: Sct. Olai kirke, der kan føre sin historie tilbage til 1200-tallet, altså noget længere tilbage end det jubilæum, vi fejrer i dag. Kirken er blevet udvidet og ændret mange gange siden begyndelsen i 1200-tallet, men den stod færdig i sin nuværende form i 1559. Men placeringen – her midt i den gamle bykerne – har gennem alle forandringer været den

samme. Her har den ligget, som et centrum i byens liv, et hus, der rejser sig over alle husene. Skibene har kunnet orientere efter spiret på Olai, og folk i gaderne har hørt klokken slå. Men spiret vil også have os til at løfte blikket. Og orientere os mod andet og mere end det liv, der foregår mellem husene. Sct. Olai er

30 orienteringspunkt for tiden, stedet og evigheden. Midt i byens virvar af gader, pladser og huse, står kirken – på samme tid anderledes og genkendelig. Med sine dimensioner, sine høje hvælvinger, henter den det himmelske ind i det jordiske liv. Så tid, sted og evighed smelter sammen og danner nye perspektiver på det liv, vi lever.

35

Spiret og hvælvingerne er rumlige udtryk for det budskab, der lyder her og som favner vores liv – både, når det lykkes og fyldes af glæde og når det er truet og bryder sammen og vi bliver lagt ned af tilværelsen.

40 ”Jeres hjerte må ikke forfærdes! Tro på Gud, og tro på mig!” – det er ordene, der møder os her i rummet. Til oprejsning og trøst.

Vi omtaler af og til kirken som ’Guds hus’ – en betegnelse, som det gælder om at bruge med varsomhed, for Gud kan naturligvis ikke lokaliseres til et bestemt i

45 byen.

Det ville være en indespærring.

Men ’Guds hus’ giver alligevel mening som udtryk for, at netop denne bygning

50 ikke er nogens, men alles. Vi har alle adgang til at komme her, netop fordi det ord, der møder os, er henvendt til os alle. ’Jeres hjerte må ikke forfærdes – tro på Gud og tro på mig!

Hans Christensen Sthen, der var salmedigter og kirkens præst i 1500-tallet, skrev

55 flere af de salmer, vi stadig har i vores salmebog. Vi sang en af dem lige før. Han har også skrevet en skøn morgensalme, Den mørke nat, forgangen er – det fjerde vers fra den salme lyder:

60 *Ræk os, o Jesus, din frelserhånd
i dag og i alle stunde
udløs os alle af mørkets bånd
at ret, vi dig tjene kunne!*

65 *Gud give os lykke og gode råd
sin nådes lys os tilsende!*

Netop det vers står på den stentavle, der er indmuret i væggen til højre for
70 indgangen til kirkens kor. Den blev opsat i 1940.

Bønnen til den evige Gud fik her sin helt særlige betydning i lyset af den helt konkrete situation, vi som land befandt os i på det tidspunkt.

75 I det vers smelter tiden, stedet og evigheden sammen i bønningen om Guds hjælp, da friheden var stækket.

Netop de år, der fulgte, var de mørkeste i vores lands nyere historie.

80 Og da det trak op med sorte skyer og en nært forestående deportation af danske jøder, blev Helsingør og de små byer langs Øresunds og Nordsjællands kyster udgangspunkt for redningsaktioner, der skulle bringe danske jøder i sikkerhed i Sverige.

85 Her i Helsingør hed en af de grupper, der tog affære, Syklubben – et raffineret og underspillet dækningsnavn for en modstandsgruppe, der satte livet ind på at hjælpe det nødstedte medmenneske.

Her blev handling et konkret udtryk for troen på, at ethvert menneske har Guds
90 billede og signatur i sig og kalder på vores medmenneskelighed.

Kirken er en del af vores kultur. Men kirken er også et sted, der rummer andre perspektiver på vores liv. Her kommer vi til højtiderne, her markerer vi livets overgange – fra fødsel til død. Her går vi til gudstjeneste, andagter og koncerter.
95 Her hører vi ord, vi har hørt før, toner, der klinger velkendt i vores sind, ritualer, der repræsenterer kontinuitet og sammenhæng. Men også rummer det fornyende blik og åbning mod Ånden.

I andre sammenhænge handler det om at beherske og bemestre, at ekspandere
100 vores viden, vores sikkerhed for, at det vi gør, er det rigtige.

I kirken bliver vi mindet om grænserne for vores ekspansion. Vi bliver mindet

om det, vi ved, og det, vi ved, at vi ikke ved.

105

Den islandske forfatter Jon Kalman Stefansson skriver i sin roman, *Nogenlunde på størrelse med universet*, følgende:

110 *"Det er for resten utroligt, at verden kan være så dum, at bilde sig ind, at det er nok med én måleenhed, at natten er lige så lang i minutter for den ensomme som for de forelskede, at metersystemet har fantasi og indlevelse til at måle alle de forskellige afstande i menneskets verden."*

115 Der er mange afstande i vores liv, som ikke kan måles i meter. De afstande, der sættes af kærligheden og hadet, livet og døden, ansvaret og skylden. Når vi kommer i kirken, er det ikke for at de afstande skal udmåles eller slettes, men for at de kan rummes og favnes.

120 Her i rummet, hvor tiden, stedet og evigheden smelter sammen, kommer vi med alt det uafklarede, det modsætningsfyldte, det meningsløse – ikke for det skal behandles eller bortforklares. Men for at det skal gennemlyses af den Gud, der kender os bedre end vi kender os selv.

125 Den svenske digter Tomas Tranströmer har skrevet et uforligneligt digt om, hvad der kan ske med os, når vi som turist på en ferie træder ind i et kirkerum med åbent sind.

Han skriver:

130 *"Inde i den vældige romanske kirke trængtes turisterne i halvmørket.*

Hvælving bag hvælving, uoverskueligt.

Nogle lysluer flakkede.

En engel uden ansigt omfavnede mig

og hviskede gennem hele min krop:

135 *"Skam dig ikke over at være menneske, vær stolt!*

Inden i dig åbner sig hvælving bag hvælving, uendeligt.

Du bliver aldrig færdig, og sådan skal det være."

Jeg var blind af tårer

og blev gennet ud på den solsydende

140 *piazza sammen med Mr. og Mrs. Jones, Hr. Tanaka og Signora Sabatini,*

og inden i dem alle åbnede sig hvælving bag hvælving, uendeligt."

145 Der åbner sig indre hvælv i mødet med de store bygningshvælv – hvælv, der vokser i én selv - og i alle de andre.

150 I Guds hus er der plads. Ikke i kraft af vores gode opdragelse eller venlighed over for hinanden, men fordi det er Gud selv, der slår dørene op for et fællesskab, der stiller os lige med hinanden.

Lige i behovet for at høre til, blive set og vide sig elsket.

155 Det er på hans ord, vi bygger kirke – både bygningen og de hvælv, Ordet rejser sig i os.

"I min faders hus er der mange boliger; hvis ikke, ville jeg så have sagt, at jeg går bort for at gøre en plads rede for jer?"

160 **Kilde**
Manuskript taget fra helsingoerstift.dk med tilladelse fra udgiver

Kildetype
Digitalt manuskript

165 **Tags**
Jubilæumstale, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/peter-birchs-praediken-i-anledning-af-helsingor-bys-600-arsjubilaem>

170

175

180